

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

СТОМАТОЛОГІЧНА ДОПОМОГА НАСЕЛЕННЮ ТА ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010106 “Стоматологія ортопедична”

Київ
2011

СТОМАТОЛОГІЧНА ДОПОМОГА НАСЕЛЕННЮ ТА ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

Укладачі:

З.О. Вакулович — викладач-методист, викладач вищої категорії, завідувач відділення “Стоматологія ортопедична” Житомирського інституту медсестринства;

С.Л. Бородько — викладач I категорії, голова циклової комісії зуботехнічних дисциплін.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії зуботехнічних дисциплін 02.06.2011 р., протокол № 10.

Програму рекомендовано до затвердження на засіданні опорної циклової комісії стоматологічних дисциплін вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації МОЗ України.

Рецензенти:

Л.М. Гуренко — заступник головного лікаря з медичної роботи Житомирського обласного стоматологічного медичного об’єднання, обласний позаштатний спеціаліст терапевтичної стоматології;

А.М. Пастухова — викладач I категорії, завідувач відділення “Стоматологія ортопедична” Горлівського медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Стоматологічна допомога населенню та профілактична медицина” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010106 “Стоматологія ортопедична” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Основна мета дисципліни — дати студентам зуботехнічних відділень вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації уявлення про етіологію, основні клінічні ознаки стоматологічних захворювань, ознайомити їх з принципами, заходами та методами профілактики, з основами організації стоматологічної допомоги та загальної гігієни.

На лекціях студенти вивчають організацію стоматологічної допомоги населенню України, основні положення гігієни загальної, особистої та ротової порожнини, основні клінічні ознаки стоматологічних захворювань, сучасні досягнення терапевтичної, хірургічної стоматології та стоматології дитячого віку, організацію диспансеризації і планової санації, профілактику основних стоматологічних захворювань.

На навчальній практиці необхідно закріпити теоретичний матеріал і звернути увагу студентів на важливі відмінності основних стоматологічних захворювань та засоби й методи профілактики кожного з них.

Під час викладання теоретичного і практичного матеріалу зміст тем потрібно логічно пов’язувати з питаннями ортопедичної стоматології.

Для оптимізації навчального процесу слід використовувати методи проблемного навчання, рольових ігор, наочності, технічні засоби навчання.

Програма передбачає кінцевий контроль у вигляді диференційованого заліку.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- принципи організації та обсяг надання кваліфікованої стоматологічної допомоги населенню України;
- орієнтуватися в основах загальної гігієни і профілактичної медицини;
- володіти знаннями з етіології та патогенезу основних стоматологічних захворювань.

Студенти повинні вміти:

- проводити профілактичну роботу щодо запобігання виникненню основних стоматологічних захворювань.

Студенти мають бути поінформовані про:

- загальні положення страхової медицини в стоматології;
- основні методи та засоби профілактики внутрішньоклінічної інфекції стоматологічної поліклініки;
- організацію онкологічної допомоги населенню в Україні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів
1	Вступ. Організація стоматологічної допомоги населенню України. Гігієна лікувально-профілактичних установ. Охорона праці в галузі	18	2	4	4
2	Гігієна навколишнього середовища. Особиста гігієна та гігієна порожнини рота. Гігієна харчування		2		2
3	Захворювання твердих тканин зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота	14	4	8	2
4	Запальні процеси щелепно-лищевої ділянки	14	2	4	2
5	Захворювання, що виникають унаслідок користування ортопедичними конструкціями, передракові захворювання та пухлини щелепно-лищевої ділянки		4		2
6	Профілактика стоматологічних захворювань	8	2	4	2
Усього		54	16	20	18

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії медичних навчальних закладів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Страхова медицина в стоматології, перспективи її впровадження	2
2	Охорона праці в галузі	2
3	Профілактика внутрішньоклінічної інфекції стоматологічної поліклініки	2
4	Новітні засоби гігієни порожнини рота	2
5	Надати рекомендації щодо правильного харчування	2
6	Комп'ютерний некроз, клінічна картина, профілактика	2
7	Сучасний погляд на етіологію періоститу, остеомієліту	2
8	Передрак, назви нозологічних одиниць, первинні ознаки. Значення своєчасного звернення та регулярного огляду онколога	2
9	Пародонтит — найпоширеніше захворювання пародонта у світі. Етіологія пародонтиту і сучасні методи та засоби профілактики	2
	Усього	18

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Організація стоматологічної допомоги населенню України. Гігієна лікувально-профілактичних установ. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Організація стоматологічної допомоги міському та сільському населенню. Структура мережі стоматологічних закладів. Складові стоматологічної поліклініки та їх завдання. Диспансеризація, принципи, контингент хворих, що підлягають диспансеризації. Організація стоматологічної допомоги вагітним і дітям.

Гігієна лікувально-профілактичних установ. Вимоги до робочого місця зубного техника (розміри, освітлення, вентиляція, мікроклімат тощо). Правила зберігання зуботехнічних матеріалів. Чинні законодавчі документи щодо захворювань на СНІД, вірусний гепатит, туберкульоз тощо. Охорона праці в галузі.

Тема 2. Гігієна навколишнього середовища. Особиста гігієна та гігієна порожнини рота. Гігієна харчування

ЛЕКЦІЯ

Гігієна навколишнього середовища. Основні завдання. Сонячна радіація, її фізичні характеристики. Використання штучного ультрафіолетового середовища. Вплив кліматичних умов на організм людини.

Особиста гігієна та гігієна порожнини рота. Гігієнічні вимоги до правил поведінки зубного техника на робочому місці. Професійні шкідливості та запобігання їм. Методи й засоби гігієни порожнини рота.

Гігієна харчування. Завдання гігієни харчування. Коротко про історію розвитку харчування людини. Фізіологія харчування, регуляція споживання їжі, коротко про травлення. Основи раціонального харчування. Харчова і біологічна цінність харчових продуктів. Харчові отруєння та запобігання їм.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Організація стоматологічної допомоги населенню України. Диспансеризація населення.

Гігієна лікувально-профілактичних установ. Санітарно-гігієнічні вимоги до робочого місця зубного техника. Правила зберігання зуботехнічних матеріалів.

Гігієна навколишнього середовища. Вплив кліматичних умов та сонячної радіації на організм людини. Використання штучного ультрафіолетового середовища з метою профілактики захворювань.

Особиста гігієна зубного техника на робочому місці. Професійні шкідливості та запобігання їм. Індивідуальна гігієна порожнини рота, її методи та засоби.

Гігієна харчування. Основи раціонального харчування. Харчова і біологічна цінність харчових продуктів. Основні клінічні ознаки харчових отруєнь та запобігання їм.

Практичні навички:

- надання рекомендацій щодо індивідуальної гігієни порожнини рота;
- підтримання санітарно-гігієнічного режиму робочого місця;
- правильне зберігання зуботехнічних матеріалів.

Тема 3. Захворювання твердих тканин зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота

ЛЕКЦІЇ

Захворювання твердих тканин зубів, класифікація. Карієс, гіпоплазія, флюороз, патологічне стирання зубів, клиноподібні дефекти, ерозія твердих тканин зубів, гіперестезія. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.

Пульпіт, періодонтит. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки при гострих та хронічних формах.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Захворювання твердих тканин зубів, їх класифікація. Карієс, гіпоплазія, флюороз, патологічне стирання зубів, клиноподібні дефекти, ерозія твердих тканин зубів, гіперестезія. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.

Пульпіт, періодонтит. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки при гострих та хронічних формах.

Дати порівняльну характеристику цих захворювань.

Надати рекомендації щодо профілактики кожного із вказаних захворювань.

Надати рекомендації щодо профілактики кожного з вказаних захворювань.

Захворювання слизової оболонки порожнини рота.

Захворювання пародонта (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз), класифікація, етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

Стоматит (кандидозний гострий та хронічний, герпетичний). Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.

Прояви ВІЛ-інфекції в порожнині рота, заходи при контакті з біологічними рідинами, фактори ризику, які підвищують шляхи передачі ВІЛ-інфекції.

Дати порівняльну характеристику цих захворювань.

Практичні навички:

- проведення профілактичної роботи щодо запобігання виникненню захворювань твердих тканин зубів та їх ускладнень;
- надання рекомендацій щодо профілактики захворювань пародонта та слизової оболонки порожнини рота.

Тема 4. Запальні процеси щелепно-лицевої ділянки

ЛЕКЦІЯ

Запальні процеси щелепно-лицевої ділянки: альвеоліт, фурункул та

карбункул, перикоронарит, абсцеси та флегмони, артрит скронево-нижньощелепного з'єднання, гайморит одонтогенний, періостит та остеомієліт. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

Тема 5. Захворювання, що виникають унаслідок користування ортопедичними конструкціями, передракові захворювання та пухлини щелепно-лицевої ділянки

ЛЕКЦІЯ

Захворювання, що виникають унаслідок користування ортопедичними конструкціями: гінгівіт, стоматит, локальний пародонтит, гальваноз, синдром Костена. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

Передракові захворювання та пухлини щелепно-лицевої ділянки. Передракові захворювання (хвороба Боуена, бородавчастий передрак, абразивний преканцерозний хейліт Манганотті, передраковий гіперкератоз червоної облямівки губ, шкірний ріг, кератоакантома), доброякісні та злоякісні пухлини нижньої та верхньої щелепи, пухлини слинних залоз. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Запальні процеси щелепно-лицевої ділянки. Основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

Захворювання, що виникають унаслідок користування ортопедичними конструкціями, основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

Передракові захворювання та пухлини щелепно-лицевої ділянки, основні клінічні ознаки, профілактичні заходи.

Дати порівняльну характеристику цих захворювань.

Надати рекомендації щодо профілактики цих захворювань.

Практичні навички:

- надання рекомендацій щодо профілактики основних запальних процесів щелепно-лицевої ділянки;
- проведення заходів щодо профілактики захворювань, які виникають унаслідок користування ортопедичними конструкціями;
- надання рекомендацій щодо профілактики передракових захворювань та пухлин щелепно-лицевої ділянки.

Тема 6. Профілактика стоматологічних захворювань

ЛЕКЦІЯ

Профілактика стоматологічних захворювань (первинна, вторинна, третинна). Рівні профілактичної роботи (державний, колективний або територіальний, сімейний, індивідуальний), напрямки профілактики (місцеві, загальні). Санація органів порожнини рота (індивідуальна, планова, разова чи періодична), її методи. Профілактика карієсу зубів, некаріозних уражень, хвороб пародонта, захворювань слизової оболонки порожнини рота.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Профілактика стоматологічних захворювань (карієсу зубів, некаріозних уражень, хвороб пародонта, захворювань слизової оболонки порожнини рота). Санація органів порожнини рота.

Практичні навички:

- проведення профілактичної роботи щодо запобігання виникненню основних стоматологічних захворювань.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Мета й завдання стоматологічної допомоги.
1. Комп'ютерний некроз. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
2. Клиноподібний дефект. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
3. Гіпоплазія емалі (системна, вогнищева). Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
4. Ендемічний флюороз. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
5. Ерозія твердих тканин зуба. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
6. Гіперестезія твердих тканин зуба. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
7. Етіологія карієсу зубів.
8. Карієс. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки та профілактичні заходи.
9. Етіологія пульпіту.
10. Основні клінічні ознаки, принципи профілактики гострого пульпіту.
11. Основні клінічні ознаки, принципи профілактики хронічного пульпіту.
12. Основні клінічні ознаки, принципи профілактики гострого періодонтиту.
13. Основні клінічні ознаки, принципи профілактики хронічного періодонтиту.
14. Причини виникнення запалення періодонта.
15. Загальна характеристика захворювань слизової оболонки порожнини рота.
16. Причини виникнення гінгівіту.
17. Клінічні ознаки гінгівіту.
18. Загальні принципи профілактики гінгівіту.
19. Ускладнення гінгівіту.
20. Герпетичний стоматит. Причини виникнення, патогенез, клінічні ознаки, принципи профілактики.
21. Гострий кандидозний стоматит. Причини виникнення, патогенез, клінічні ознаки, принципи профілактики.
22. Хронічний кандидозний стоматит. Причини виникнення, патогенез, клінічні ознаки, принципи профілактики.
23. Захворювання порожнини рота, спричинені протезами. Причини виникнення, патогенез, клінічні ознаки, принципи профілактики.
24. Етіологія захворювань пародонта.
25. Класифікація захворювань пародонта.
26. Клінічні ознаки захворювань пародонта.
27. Причини виникнення періоститу щелеп.
28. Клінічні ознаки періоститу щелеп.
29. Абсцеси і флегмони щелепно-лицевої ділянки, основні клінічні ознаки, принципи профілактики.
30. Передрак, основні клінічні прояви.
31. Загальні основи організації стоматологічної служби.
32. Принципи диспансеризації стоматологічних хворих.
33. Страхова медицина у стоматології, перспективи її впровадження.
34. Новітні засоби гігієни порожнини рота.
35. Надати рекомендації щодо правильного харчування.

36. Профілактика внутрішньолікарняної інфекції та ВІЛ-інфекції.
37. Комп'ютерний некроз, клінічна картина, профілактика.
38. Сучасний погляд на етіологію періоститу, остеомієліту.
39. Пародонтит — найпоширеніше захворювання пародонта у світі. Етіологія пародонтиту і сучасні методи та засоби профілактики.
40. Передрак, назви нозологічних одиниць, первинні ознаки. Значення своєчасного звернення та регулярного огляду онколога.
41. Охорона праці в галузі.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Даценко І.І. та ін. Загальна гігієна: посібник для практичних занять / За ред. І.І. Даценко. — Львів: Світ, 2001.

Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. — К.: Здоров'я, 2004.

Мастеров Ю.И., Скрипникова Т.П., Семенець В.Г. Захворювання зубів і порожнини рота. — Полтава, 2002.

Мізюк М.І. Гігієна: підручник. — К.: Здоров'я, 2002.

Нікберг І.І., Сергета І.В., Цимбалюк Л.І. Гігієна з основами екології: підручник. — К.: Здоров'я, 2001.

Ципріян В.І. Гігієна харчування з основами нутріціології. — К.: Медицина, 2007.

Черкашин С.І. Хвороби щелепно-лицевої ділянки. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.

Додаткова

Бернадский Ю.И. Травматология и восстановительная хирургия челюстно-лицевой области. — К.: Здоров'я, 2001.

Боровский В.О. Терапевтическая стоматология. — М.: Медицина, 1989.

Бюлетень законодавства і юридичної практики України. Законодавство України про охорону здоров'я. — К.: Юрінком, 2000.

Вороненко Ю.В., Москаленко В.Ф. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.

Данилевский Н.Ф. Атлас заболеваний пародонта. — К.: Здоров'я, 1989.

Даценко І.І. Гігієна і екологія людини: навч. посіб. — Львів: Афіша, 2000.

Заєць Т.І., Жуковська Л.О. Профілактика стоматологічних захворювань. — Львів: Новий світ, 2000.

Кравець Т.П. Кальций и фтор: какой из них более для зубов ценен? // Стоматолог. — 2004. — № 10. — С. 19—23.

Лукиных Л.М., Ливищ Ю.Н. Верхушечный периодонтит. — Нижний Новгород: НГМА, 1999.

Лукиных Л.М., Ливищ Ю.Н. Пульпит (клиника, диагностика, лечение). — Нижний Новгород: НГМА, 1999.

Пеккер Р.Я. Заболевания зубов и полости рта. — М.: Медицина, 1986.

Сидельникова Л.Г., Антоненко М.Н., Ставская Д.М. Роль и перспективы образовательных программ в профилактике заболеваний пародонта // Дент Арт. — 2006. — № 3. — С. 70—73.

Смоляр В.І. Фізіологія та гігієна харчування. — К.: Здоров'я, 2000.